

MALÁ A PROVISORNÍ TYPOLOGIE ESTETICKÝCH PŘÍSTUPŮ A ŠKOL / ŽEBŘÍK, CO NUTNO ODHODIT				
MODEL	PLATÓNSKÝ IDEALISTICKÝ	ARISTOTELSKÝ ONTOLOGICKÝ	EPIKUREJSKÝ & HEDONISTICKÝ	KANTOVSKÝ & (NEO) MANICHEJSKÝ
SCHÉMA	<p style="text-align: center;">IDEA,krásno</p> <p style="text-align: center;">. duše ----- Objekt</p>	<p style="text-align: center;">Typos / Význam</p> <p style="text-align: center;">DÍLO/ ARTEFAKT</p> <p style="text-align: center;">látka + tvar hylé + morfé materia + forma</p>	<p style="text-align: center;">podnět / stimulans</p> <p style="text-align: center;">. tělesná SLAST</p>	<p>vkusový soud musí být</p> <p>a) bez zájmu b) bez pojmu c) subjektivní</p> <p>k. je v subjektu jako souhra rozvažování a obrazotvornosti</p> <p>SUBJETIVNÍ ÚČELNOST</p>
PŘEDSTAVITELÉ	Platón, Augustin, Hegel “krása je idea ve smysly uchopitelné formě”	Aristotelés, Aquinský, Zich integritas - consonantia -claritas	Epikúros, Nietzsche, Freud	Kant část. Schopenhauer část. Durdík Hanslick
STATUS ESTET. OBJEKTU	díla je Médium Ideje, jedno z mnoha, má být transparentní k ideji, anamnésis je k ní lepší cestou nežli mimésis	dílo je Tvar uskutečněný v látce (matérii), účelem tvaru nejen smyslová, ale hlavně rozumová libost a očistění	est. objekt je sám život ; um.dílo se neliší o jiných stimulů; dílo je výrazem životní formy	u.d. je podnětem pro souhru duševních mohutností
HODNOTA	h. je v ideji , přes krásu konkretizovanou zřít Krásno; krásné vs. příjemné (smyslová libost), nazírání idejí = konsolidace duše	rozičné druhy est. hodnot, spojování účelů (<i>delectare, movere, docere</i>) hodnotou je účinnost podle povahy um. žánru a duševní očista vzhledem ke ctnosti (katharsis)	celostní slast, rozkoš , štěstí, umocnění “života”, krásné splývá s příjemným, Rauch, dionýsská ek-stáze	intelekt. libost ze souhry rozumu a obrazotvornosti, „účelnost bez účele“ vkus a kritika v vkusu
ORGÁN VNÍMÁNÍ	paměť, zření, vhléd, visio, intuice, duch nazírání	smyslové vnímání a rozumové nazírání + učení, empirie, nácvik	tělo jako celek, Pravda je v těle, ne v ideji, inverze platonismu	anschauung / nazírání rozvažování a obrazotvornost vyloučení těla
ESTETICKÝ POSTOJ	enthusiasmus , mania, Eros, pathos, zanícení	postoj (bázeň a soucit; radost a smích aj.) odpovídá žánru díla , je věcí a zkušenosti a přípravy mysli; volní vyloučení nežádoucích asociací.	žádost, Rausch , opojení, sebezapomenutí, vůle k moci, vytržení, ek-stáze	bezzájmová libost , nezainteresovaný pozorovatel, vyloučení těla a silných cit. hnutí; příjemnost = smyslovost
INTERPRETAČNÍ TENDENCE	ideová tendence, obsah díla je vždy i pojmově vyjádřitelný, dedukce	od formální manifestace ke komplexnímu významu, (co+z čeho+jak+proč+kdy), struktura, účel fikce	libidinální interpretace, psychoanalýza, sublimace, touha	vkusový soud je individuální, nepojmový,
VZTAH ESTETIKY A TEORIE UMĚNÍ	estetika je součástí filosofie; t.u. není tak důležitá	východiskem je znalost umění, empirie, ale i etika a politika (Arist.)	život JE estetika, každá teorie je indiferentní	receptivní estetika, kritika umělecké kritiky,
PATOLOGIE	přehlížení artefaktu, jeho jedinečnosti a formy, dematerializace umění	někdy příliš technický pohled na umění	konformismus infantilita blouznivé výklady	“orgie subjektivismu” (Masaryk o Kantovi)

KAREL ENGLIŠ (1880-1961)

TELEOLOGIE JAKO FORMA VĚDECKÉHO POZNÁNÍ

volně podle Englišovy TELEOLOGIE „*Se non è vero, è ben trovato!*“

<u>řád kausální</u>	<u>řád teleologický</u>	<u>řád normativní</u>
SVĚT JAKÝ JEST	SVĚT JAKÝ JEST CHTĚN	SVĚT JAKÝ MUSI BÝT
<i>oblast příčin</i>	<i>oblast podmíněného</i>	<i>oblast bezpodmínečně platného</i>
SEIN	WOLLEN	SOLLEN+MÜSSEN
Proč? - Protože!	Proč? - Aby !	Proč= Pro co? Neboť!
příčina - následek minulost	prostředek - účel (cíl) budoucnost	norma - sankce trvání / subsistence
zákon dostatečného důvodu výrok asertorický	postulát maximálního účelu výrok poradní	zákon přiměřené sankce výrok apodiktický
popis	dobrá rada, doporučení	předpis, rozkaz
deskripce		preskripce

Karel Engliš: Teleologie jako forma vědeckého poznání, Fr.Topič, Praha 1930.